

Hallgat az Isten?!

Időpont: Húsvét utáni 5. vasárnap, 1967. április 30. [Helyszín: Győr–Nádorváros]

Alapige: Lukács 18:1-8.

Monda pedig nekik példázatot is arról, hogy mindig imádkozni kell, és meg nem restülni; Mondván: Volt egy bíró egy városban, a ki Istent nem félt és embert nem becsült. Volt pedig abban a városban egy özvegyasszony, és elméne ahhoz, mondván: Állj bosszút értem az én ellenségemen. Az pedig nem akará egy ideig; de azután monda ő magában: Jól lehet Istent nem félek és embert nem becsülök; Mindazáltal mivelhogy nékem terhemre van ez az özvegyasszony, megszabadítom őt, hogy szüntelen reám járván, ne gyötörjön engem. Monda pedig az Úr: Halljátok, mit mond e hamis bíró! Hát az Isten nem áll-é bosszút az ő választottaiért, kik ő hozzá kiáltanak éjjel és nappal, ha hosszútűrő is irántuk? Mondom néktek, hogy bosszút áll értök hamar. Mindazáltal az embernek Fia mikor eljő, avagy talál-é hitet e földön?

Egyházunk minden vasárnapnak ad valami különleges nevet. Hol az alapige szabja meg a vasárnap nevét, hol pedig ennek a naptárban elfoglalt helye. A mai vasárnap nevét az igehirdetés alapjául szolgáló Ige szabja meg. Ezért kapta az imádság vasárnapja nevet. Van valami ítélet abban, hogy nem abban a formában fogalmazta meg az egyház már réges-régen ezt a nevet, mint valami ténymegállapítást, hanem felszólításképpen közölte velünk: Rogate!, vagyis: Imádkozzatok! Már ebből magából világos, hogy baj van az imádságainkkal.

Pedig az az idő, mikor Jézus ezt a példázatát elmondotta, nem olyan volt, mint a mai idő, amikor gyerek-dolognak tartják az imádkozást. A gyermek imádkozik, a felnőtt alkot, formál és tevékenykedik. Ma ilyen a közvélemény: gyermeces, legfeljebb asszony-dolognak tartják az imádságot. Pedig világos dolog abból is, hogy az anyaszentegyház egy külön vasárnapon az imádságról prédikáltat és az, hogy ezt a nagyon kemény és igen sokszor félreértett és félreérthető Igét az igehirdetés alapjául szolgáló szent Igék közé sorolta, mutatja, hogy az egyház milyen nagy gondot fordít arra, hogy a gyülekezet könyörgő gyülekezet legyen. Mert meg kell vallanunk, hogy amit Jézus Krisztus elmond, az rendkívül mellbevágó és botránkoztató példázat.

Ennek a példázatnak két szereplője van: a bíró meg egy özvegyasszony.

Milyen a bíró? A bíró istentelen és embertelen. Az igazság őt nem izgatja. Hogy ennek a szegény özvegynek a kérését elintézi, az is nem azért van, mert igaza van neki és másképp, mint

peres úton igazságát érvényesíteni nem tudja, hanem csak azért intézi el, mert terhére van sokszor elismételt kérésével. Elintézi dolgát, hogy hagyjon neki békét! Ilyen az egyik szereplő.

Milyen a másik, az özvegy?

Igaza van neki. Joga van az emberi bírósághoz fordulni azért, hogy el nem intézett ügyét el tudja intézni azzal a hatalommal, amely a világi bíróságnak rendelkezésére áll. Hatalmasokkal áll itt szemben, s ezek nem hajlandók elismerni azt, ahogy az özvegy a maga jogát a jogszabályokra felépíti.

Ez az özvegy azonban makacs. Nem lehet lerázni. Nem lehet, kitudja milyen messzi időpontokat kijelölni kérése elintézésére. Makacsul ragaszkodik ahhoz, hogy igazságát és jogát érvényesítse.

Ez az asszony nagyszájú. A legszentebb ügyek is mindig veszítenek értékükből, amikor egy nagyszájú, követelődző és unszimpatikus embernek ajkára kerülnek. Még hozzá erőszakos. Tudjuk nagyon jól, hogy joga van neki. Nem is csodálkozhatunk azon, hogy erőszakosan képviseli a maga álláspontját. Akitől az intézkedést várja, az egy kényelmes, kellemetlen dolgokat elintézni nem akaró ember. Lehet csodálkozni azon, hogy ez az asszony, akinek minden bizonnyal szüksége van arra, amit peres ügyének elintézésétől vár és remél, erőszakosan követeli a maga jogát a hamis bírótól? Talán még tettelegességre is vetemedik.

Ezt az asszonyt nem lehet elhallgattatni, nem lehet őt, ahogy szokás mondani, Pontiusától Pilátusig küldözgetni. Ő intézkedést követel. És nem lehet tudni, vajon nagyon túlmegyünk-e azon a jellemzésen, amit erről az asszonyról Jézus ad e példázatban, hogy a bíró felé ez a maga jogában biztos özvegyasszony egyszer a maga elkeseredésében talán tíz körmével nekimegy arcának, s a végén úgy fogja kikarmolni a maga igazságát. Mindenesetre nem szimpatikusan képviseli a maga igazságát.

Nem a történet megbotránkoztató, hanem az, hogy ez példázat. Azt szoktuk mondani, hogy a történet több, mint a példázat. A példázat tanítómese, a történet valóság. De a példázatnak mindig van egy mélyebb értelme. A példázat olyan személyeket szerepeltet, amelyeknek magatartását akkor tudjuk kellőképpen megérteni, értékelni, ha az eredeti személyeket állítjuk a példázat helyére. Nem kétséges, hogy ebben a példázatban a bíró, ez az istentelen és embertelen bíró, az Isten. Ezt nem lehet letagadni.

Ez az özvegy az imádkozó lélek. Benne az imádkozó lelket akarja példázni az Úr Jézus Krisztus. Lehet, hogy ez az imádkozó lélek egy perlekedő, nagyszájú, félelmetes fúria?

Ez a példázat közel jár az istenkáromláshoz. Jézusnál azonban meg kell tanulnunk azt, hogy Ő nem finomkodik, különösképpen akkor nem, amikor a célja ezt kívánja. Ebben a példázatban azt a célt akarja szolgálni, hogy az imádságban hamar meglankadó embereket az imádkozásban való kitartásra buzdítsa.

Az imádkozásba bele lehet fáradni, de nem szabad belefáradni. Ez az, amit Jézus mindjárt a példázat elején is elmond: "Monda pedig nékik példázatot is arról, hogy mindig imádkozni kell, és meg nem restülni." /1. v./

Az imádság együtt jár azzal a kísértéssel, hogy belefáradunk, abba hagyjuk és meglankadunk. Erről a nehéz kérdéstről beszél Jézusnak ez a példázata. Ha semmi mást nem mondanék, mint amit ennek a példázatnak első versében Jézus mond, ez maga is elég volna, hogy ítéletet gyakoroljon felettünk, megítélje az imádságba való belefáradásunkat és biztasson arra, hogy nem szabad abba hagyni az imádkozást akkor sem, ha nem látszik eredményesnek. Mikor eljön az idő, nyilvánvaló lesz, hogy az imádság győz, de az imádság nem automata, amibe beledobom, mint megjelölt pénzdarabot, az imádságomat, s utána feleletül jön az imádság teljesítése. Az imádság elmondása meg az imádság teljesítése között van egy időszak. Ez az időszak jelenti az imádkozás egész problematikáját.

1./ Míg hallgat Isten, megváltozik az imádság tartalma

Hallgat az Isten, s míg hallgat, – érdekesen mutatja ez a példázat – tulajdonképpen nem tétlenkedik, mert megváltoztatja – Ő változtatja meg – az imádság tartalmát.

Hogyan kezdődik ez az imádság? Úgy, hogy ez a szegény, elkeseredett, mindenéből kiforgatott asszony odafordul ahhoz, aki az isteni meg az emberi törvények szerint illetékes ez ügynek elintézésére és teljes felháborodással követeli: "Állj bosszút értem az én ellenségemen!"

Nem olyan egyszerű dolog ez, testvéreim! Hát ennek az asszonnak fontosabb a bosszú, mint az igazság?! Hát mit akar tulajdonképpen ez az asszony? El akarja-e intézni azt a peres ügyet, amely nélkül nehéz az élet, amelynek elintézése életének sok minden kérdését megoldaná, vagy pedig a benne lévő bosszú az, ami elégtételt követel?! Mit akar tulajdonképpen: igazságot, vagy büntetést?! A maga igazságát keresi, vagy a hamis bírótól a büntetést akarja kikövetelni?

Sokféleképpen lehet fordítani ezt a mondatot: "Állj bosszút értem az én ellenségemen!" A magyar bibliafordítóknak az volt a meglátásuk, hogy a fordításban is ki akarták fejezni ennek a példázatnak minden megbotránkozató jellegét, ezért fordították úgy, hogy az asszony azt követeli a bírótól: állj bosszút értem az én ellenségemen!

Ennek az az egyszerű magyarázata, hogy őneki tulajdonképpen nem az kell, amihez nem tud hozzájutni, hanem az kell, hogy büntesd meg az ellenségemet! Érdekes, hogy nem az anyagi kérdés az, ami őt izgatja. Minden bizonnyal az akkori korban, amikor az özvegyekről nem volt gondoskodás, egy özvegyasszonynak nagy szüksége volt minden fillérre, minden járandóságra, amihez igényt formálhat. Vannak, akik ezt a mondatot másképp fordítják. A lényeg nem változik, csak a szavak finomabbak. Vannak fordítások, melyek szerint a szöveg nem azt jelenti: "Állj bosszút értem az én ellenségemen!", hanem: "juttass engem a jogomhoz", vagyis szabadíts meg engem ennek az erőszakos, sem Istennel, sem emberrel nem törődő embernek kezéből!

Két arca van ennek a példázatnak: egyik a felperesre néz és bosszúért liheg, a másik az alperesre és szabadulást ígér. Szolgáltass nekem igazságot! Érdekes, hogy az a felháborodás, amelyben jogát és igazságát követeli ez a szegény, kisémmizett asszony a bírótól, az a példázat elején van, s nem a végén.

A végén a szabadulás lesz a fontos, nem ügyének kedvező elintézése. Nem az lesz a fontos, hogy megkapja a járandóságát, hanem a bosszú lesz a fontos. Állj bosszút értem, szenvedett veszteségemért és büntesd meg azt az embert!

Érzed, testvérem, hogy az imádságban van egy olyan mozzanat, amikor nem az imádság érdemi elintézése a fontos, hanem annak a személyi sérelemnek érvényesítése, ami ennek az el nem intézett ügynek velejárója? Nem a szabadulás, nem a pénzéhez való hozzájutás, nem a könnyebb élet, a megélhetés lesz a fontos, hanem a bosszú!

Ha az ember így nézi ezt a példázatot, akkor nem csodálkozik azon, hogy a másik oldalon, aki hallgatja ezt az imádságot, nem intézi el addig, míg meg nem változik ennek az imádságnak a tartalma. Isten nem nyújt segédkezet ahhoz, hogy ahova nem ér el ennek a perlekedő asszonynak keze, azt helyette Ő elintézzé. Hallgat. Nem hallgat el, csak hallgat, valahányszor egy imádságnak elintézése nem lesz nyilvánvaló, vagy kész.

Amíg hallgat az Isten, az Atya, addig tanít bennünket a Szentlélek. A Szentlélek akar átformálni minket, bosszúért imádkozó embereket, igazán imádkozó emberekké.

2./ Míg hallgat Isten, megváltozik az imádság indoklása

Ez a példázat világosan mutatja azt is, hogy míg hallgat az Isten, megváltozik az imádság indoklása.

Mi indította imádkozásra az özvegyet? Lehet, hogy a nyomor. Lehet, hogy annak az embernek, aki kizsákmányolta őt s elvette jogos járandóságát, nem volt olyan szüksége a pénzre, mint a szegény özvegyasszonynak. Pedig ismerte a bibliai kornak az özvegyekről való gondoskodását, ennek a szegény özvegynek minden fillér sokat jelent. Viszont annak az

embernek, aki kitudja milyen úton, módon került annak a vagyonnak birtokába, nem sokat jelentett.

Mi indította imádkozásra az özvegyet? A nyomor. Az a nyomorúság, hogy özvegy, hogy nincs kenyérkeresője, vagy ennél is inkább ügyének igazsága. Nem a nélkülözés volt a legnehezebb számára, amit el kellett hordoznia, hanem az a nemtörődömség, amellyel az adós, aki egy mellényzebből talán kifizethette volna adósságát, nem törődött nyomorúságával.

Minden imádkozó embernek, aki az imádságot nem hagyja abba, ha Isten nem automata módon, azonnal felel az imádságra, hanem megvárakoztat bennünket, örök tapasztalata az, hogy egyszerre rájön: nem érdemlem meg imádságom meghallgatását!

Ez csodálatos dolog, mert jog szerint teljesen világos ennek az asszonynak ügye. Neki jár az, amit követel. És egyszer csak megérzi: itt nem arról van szó, hogy mi jár nekem. Csak kegyelem az, ha meghallgatnak! Az adós, ha akarja, megadja, ha nem akarja, nem adja meg, és csak kegyelem, ha meghallgat és megadja!

Nem tudom, van-e nektek tapasztalatotok erről, de ha nincs, csak azért nincs, mert nem éltek imádkozó életet! Aki imádkozó életet él, az kénytelen megtapasztalni, hogy Isten sokszor hallgat, mintha nem hallaná, hogy kopogtatunk a kegyelem ajtaján. Mintha nem volna igazságos Isten, mikor engedi, hogy a gonosz a maga játékait folytassa. Lehet, hogy e világ szerint peresíthető a követelésünk. Ezt egy jogállamban meg is tennénk, de Isten országa nem jogállam. Nem kevesebb, több, mint jogállam!

Amíg hallgat Isten és nem intézi el dolgunkat, beszél a Szentlélek, Akiről az van megírva János evangéliumában, hogy a bűneinkre emlékeztet. E példázatban nincs közelebről elmondva, mi az a bűn, amire az imádságra való felelet elmaradása az özvegyet emlékezteti, de ez mindegy. Azonban mindenki a maga tapasztalatából tudja, hogy mikor hallgat Isten és nem felel, nagyon kemény dolgokat mond nekünk, mert a bűneinkre emlékeztet minket a Szentlélek Úristen!

3./ Míg hallgat Isten, megváltozik hitünk

Figyeld meg: mikor imádságunkra látszólag hallhatólag, érdemben nem jön Istentől intézkedés, míg hallgat Isten, addig is cselekszik: megváltozik a hitünk.

Isten hallgatása nagy próbatétel és az özvegy ezt a próbatételt kiállotta. Hiszem-e én azt, hogy Isten az igazságnak Istene? Hiszem-e, hogy amit az Ő jelenlétében a Szentlélek igazságosnak mutat meg nekem, annak diadalmaskodni kell ezen a világon?! Itt van a nagy próba.

Az özvegy ezt a próbát kibírta, pedig ő még nem járt ott, ahol ennek a próbának kibírásához az erőt osztogatják! Ilyen terhet bíró, az imádság elutasítását is elhordozni tudó hiterő csakis a kereszt tövében fakad. Addig mindig azt gondolja az ember, hogy Isten olyan, mint a hamis bíró: kicsi vagyok én hozzá képest! Nem fűződik neki érdeke ahhoz, hogy engem a hívévé tegyen. Pedig, testvérem, mikor hallgat Isten, mikor kétségek támadnak Isten igazságossága és a világ helyes kormányzása felől szívünkben, akkor is beszél. Azt mondja, amiről Pál beszél a római levél 8. fejezetében, mikor a keresztre mutat: Aki az Ő egyszülött Fiát nem sajnálta érettünk odaadni, mi módon ne ajándékozna vele együtt mindent minékünk?! Lehet-e akkor még valami ezen a világon, amit Isten sajnál nekünk odaadni?! Feltételezhető-e a golgothai kereszt után a nemtörődömség, amivel hagyja, hogy az erőszakosok nyomják el azokat, akik nem tudnak visszaütni, mikor fejükre koppintanak?!

Mikor Isten hallgat, akkor a Szentlélek téged a keresztre akar emlékeztetni! Nem a te keresztedre, arról úgyis eleget tudsz, hanem arra, amely Isten fiának ácsoltatott ott a Golgothán, amelyen meg akarta győzni ezt a világot, azt az embert, aki mégis azzal vádolja Istent, hogy nem törődik a világgal, hogy nem szolgáltat igazságot az elnyomottaknak, engedi, hogy a gonosz diadalmaskodjék, engedi, hogy lábbal tiportassék az igazság! Nézz a keresztre! Aki a Fiát nem sajnálta kínos kereszthalálra adni értünk, érted, mondd, van valami, amit sajnálna tőlünk?! Hisz ez az egyetlen, amit oda kellett áldoznia, minden más egyéb csak egy szavába, egy kézmozdulatába, egyszerű intézkedésébe kerül! Ha te vagy abban a helyzetben, hogy van valami ügyed, amit teljesen jogosnak ismersz, de aminek elintézése késik, azt gondold, hogy jobb összeköttetésekkel rendelkező emberek keresztül tudják húzni az ügy teljes jogosságát, akkor csak gondoldj arra, hogy amíg hallgat Isten, addig a Szentlélek Úristen a golgothai keresztre mutat neked! Szégyellje magát mindenki, aki jobban elhiszi, hogy Isten szeret, ha egy imádsága, egy anyagi kérése teljesül, mikor az Istennek csak egy mondatába kerül, vagy pedig bűnei bocsánatát kapja Fia vére árán Istentől!

4./ Míg hallgat Isten, megváltozik hálaadásunk

Ha még tovább nézzük alázatosan ezt a példázatot, hogy hogyan kell viselkednünk, mikor hallgat Isten, akkor azt is meg kell látni: míg hallgat Isten, megváltozik a hálaadásunk.

Nem tudjuk, hogy hogyan fogadja az ítéletet az özvegy. A példázatban arról van szó, hogy a bíró csak azért intézi el annak az özvegynek dolgát, mert ráunt annak az asszonynak erőszakos magatartására, követelésére, de hogy az özvegy hogyan fogadja az ítéletet, arról nem beszél a példázat. Minden bizonnyal hálával fogadja. Örül ennek az igazságos elintézésnek, hogy így a mindennapi kenyér gondja levétetett róla.

Észrevetted-e már, hogy mikor hallgat Isten és késik annak elintézésével, ami szorongat bennünket, annak két következménye szokott lenni. Egyik az, hogy abbahagyom az imádságot, mint aminek nincs értelme, fölösleges. De a másik az, hogy kitartok az imádságban és minél később jön Isten felelete az én kitartó könyörgésekre, annál hálásabb vagyok azért, hogy Isten kérésemet meghallgatta.

Nem tudom, észrevetted-e ebben a példázatban, hogy bizonytalán azért hallgat Isten, mert még nagyon természetesnek tartjuk a segítséget, mert még jogot formálunk ahhoz, hogy Isten a mi igazságunkat hozza elő. Ahogyan hallgat és amilyen későn intézi el, úgy nő bennünk a hálaadás.

Mikor Luther, akiről fel van jegyezve, milyen sokszor és milyen sokat imádkozott a világ üdvéért, az emberiség üdvéért, az evangélium diadaláért, az egyház jövőjéért, akkor, mikor nem felelt neki Isten, nem Istenben kereste a hibát, hanem önmagában. Azt mondotta: vagy nem jót, vagy nem jól kértem, vagy az én ostoba, gyarló, rövidlátó szemem azt gondolta jónak, ami nekem kellemes, az én igazságom érvényesülését szolgálja, s nem gondoltam arra, hogy Isten mégiscsak jobban tudja, hogy mire van nekem szükségem! Ha Ő a megaláztatás iskoláján akar keresztülvizetni engem, akkor minden bizonytalán arra van szükségem. Ezért tudta Luther a Hitágazat magyarázatában a bűnbocsánatnak a kérdését és a Miatyánk kéréseinek magyarázatánál a bűnök bocsánatáért való imádkozás kérését úgy értelmezni, hogy mi emberek Istentől büntetésnél egyebet nem érdemelünk.

Nem arról van szó, hogy az ügy, ami az enyém, igaz ügy-e, hanem arról, hogy én, aki ezt az ügyet magamévá tettem, vajon igaz vagyok-e Isten előtt? A Szentlélek tanít meg bennünket, hogy amit a Kátéból tanulunk, valóság legyen életünkben: mi büntetésnél egyebet nem érdemelünk!

Az az ének, amit énekeltünk, egy nagyon sok próbán keresztülment lelkipásztor tollából származik, de nem a tollával, hanem a szíve vérével írta. Sokszor elveszítette állását, magára maradt öregemberként kellett egyik gyülekezetből a másikba mennie. A képe fölé most is az van odaírva: Isten rostáján megpróbált teológus. És ő mégiscsak azt tudta mondani, bármennyire igaza volt mindabban az ügyben, amelyért szenvedett: "Légy csendes szívvel, légy békével..." /6. vers./

Nem könnyű bízni Istenben. Vannak idők, amikor nagyon nehéz, amikor nagyon megvárakoztat minket. Milyen nehéz megtanulni ezt a leckét! Igazam van! Az ügy, amit képviselek, amiért imádkozom, az egy igaz ügy, de nem érdemlem meg, hogy Isten nekem igazságot adjon! Óh, milyen nagyon nehéz idáig eljutni! De addig? Addig eljut az ügy odáig,

ahova ez az asszony eljutott. A bíróság is visszaadta jogos követelését és megoldotta életének egy nagy kérdését.

Szeretném hinni, hogy akik templomba járnak, imádkozó lelkek. Szeretném hinni, hogy az imádkozó lelkek megértették, amit mondani akartam. Az imádkozó lelkek a maguk imádságos életére ismernek arról a nehéz helyzetről, amit az Ige az imádkozásról mondott, amikor az ég be van zárva. Aki ezzel kapcsolatban csak arról prédikál, hogy ez nem fordulhat elő, hogy az imádságra azonnal jön a kedvező válasz, hogy amit ember nem tud elintézni, vagy az intézés hatalmával rendelkező emberek nem Isten kedve szerint intézik el a dolgokat, azt Isten rendbe hozza és elintézi, az nem értette meg a példázat mondandóját.

Nem olyan egyszerű Isten gondviselése, mint ahogyan az ember gondolja. Éppen azért, mert ez a kérdés olyan égető nehéz kérdéssé tud válni a hívő ember életében, azért mondta Jézus ezt a megbotránkoztató példázatát.

Testvérem! Ha egyszer valamikor, valamiért, ki tudja mikor, ki tudja miért, belekerülsz ennek a szegény özvegynek helyzetébe: ember nem szolgáltat igazságot, Isten nem felel könyörgésedre, szemrehányásodra, akkor olvasd el ezt a példázatot és majd meg fogod tanulni: Légy csendes szívvel, légy békével, Bízzál ember az Istenben! Azután az alkalmas időt tedd le alázatosan, várakozó hittel az Ő szentséges kezébe! Ámen.